

DZIENNIK

URZĘDOWY

Woiewodztwa Sandomierskiego.

W RADOMIU DNIA 14 GRUDNIA ROKU 1817.

Dalszy Ciąg uporządkowania Rzemiosł.

- 73 **P**o wyścieciu trzech dni, gdyby nie mogli znaleźć roboty, ma być w dalszą wędrowkę wyprawiony.
- 74 Wchodzącego zaś w robotę takiego Czeladnika, Urząd Starszych opatrzy w książkę Rzemieśniczą, podług przepisu Artykułu 53 lub złożoną onemu powroci. Świadectwo roboty (Kundschaft), jeżeli jakie złożone zostało, aż do wyścia w dalszą wędrowkę u siebie zachowa.
- 75 **W**inni Starsi zapisywać Maystrom, Czeladzi potrzebujących, przybyłą zaś Czeladź wskazywać do tych, którzy się najpierw zgłosili.
- 76 Wszakże należy się w takim razie pieszństwo Wdowom, utrzymującym Rzemiosło i Maystrom przez starość lub inne nieszczęście podupadłym.
- 77 Pierwszeństwo to nie więcej jak do trzech razy Wdowie służy.
- 78 Jeżeli Mayster, Czeladnika swym kosztem sprowadził, i o tem wcześniej Urząd uwiadomił, takowego w żadnym razie odbierać mu nie można.
- 79 Leczenie i opatrywanie w chorobie, przybyłego Czeladnika, bądź już zostawał w robocie, lub przeciwnie jeżeli jest bez sposobu, z Skrzynki Czeladniczey nalepowinno, a w niemożności tej, z opłat Rzemieśniczych wpływających do Kassy Mieykiej.

80 Gdyby te nie starczyły, z funduszu ubogich, a w niedostatku tego z Kasy Mieyskiej ma być opstrywany.

81 Prezydent lub Burmistrz Miasta przeto, pod własną odpowiedzialnością, przestrzegać powinni; ażeby Czeladnik chorobą słożony, bez pomocy zostawiony, albo przed dośłatecznem wyzdrowieniem, daley wyprawiony nie był.

Oddział IV.

Dozor nad Czeladnikami, i ich obowiazki.

82 Mayster obowiazany czuwać, nad sprawowaniem się Czeladnikow: napominać ich, ażeby obowiazkow Religiy swego wyznania niezamedbywali, spokojne, i porządne życie wiedli. Od występkow zaś, i wykroczeń ma ich wtrzymywać.

83 Czeladnik obowiazany, zleconą sobie od Maystra robotę podejmować ochoczo, wiernie i pilnie wykonywać.

84 Tylko w Niedziele i Święta, prawami krajowemi oznaczone, są wolni od obowiazku roboty.

85 Czeladnicy, którzy dnie, do roboty prawem oznaczone, przerywają; karami policyjnemi, do obowiazku swojego zwróconemi będą.

86 Trwający uporem, w takim osużyciu Czeladnik, na tygodni cztery, do domu kary i poprawy będzie oddany, z odebraniem mu listu tego wyzwolenia.

87 Takowy nie wprzód wydanym mu będzie, aż gdy po wytrwaniu kary, poprawę przyrzecze, i o rzetelności przyrzeczenia tego Władza miejscowa przekona się.

88 Mayster, którego Czeladź w dnie do pracy przeznaczone, od takowey usuwa się, w niem pod karą 6 do 18 zł. donieść o tem Prezydentowi lub Burmistrzowi Miasta.

89 Na żadney Gospodzie, Czeladź, do roboty zobowiązana; w dnie do pracy przeznaczone, nie ma być cierpianą w zwyczajne godziny roboty, tem maney zaś tymże iedzenie lub trunki dawane.

90 Gospodarz przeciw temu wykraczający, podpadnie karze 12 do 30 zł.

91 Czeladnik obowiazany stosować się do urządzeń domowych Maystra, u którego w robotce zostaje.

92 Domowey pracy, żaden Mayster od Czeladnika swoiego, żądać nie ma prawa.

- 93 Czeladnik nie może się zatrudniać robotą inną, tylko tą, która mu od jego Maystra została wskazana.
- 94 Żaden Mayster nie ma odmawiać drugiemu Czeladnikowi, u tegoż w robocie będącym, pod karą 30 zł.
- 95 Jednak Wdowom Rzemiosło utrzymującym, na żądanie, Czeladnik najzdolniejszy winien być oddany.
- 96 Jeżeli w takim razie Mayster iednego (tylko ma Czeladnika, i tego Wdowie oddać musi: w tedy od innego Maystra mającego kilku Czeladzi, udzielenia sobie iednego żądać ma prawo.
- 97 Gdy kilka Wdow zgłasza się o iednego Czeladnika, Urząd Starszych rozstrzyga między nimi, stosownie do pierwszeństwa nastąpiącego zgłoszenia.
- 98 Prawo wzywz opisane iednak nie więcej, iak do trzech razy Wdowie służy.
- 99 Jeżeli Mayster sapadnie w długą chorobę, żądać może odstąpienia Czeladnika iednego od innych Maystrow.
- 100 Do odstąpienia tego, ten szczególniey Mayster iest obowiązany, u którego naywięcej Czeladzi znajduje się w robocie.
- 101 Jeżeli liczba Czeladzi u kilku Maystrow iest ta sama, w tedy odstąpienie przypada na najmłodszego z nich.
- 102 Po wyzdrowieniu, Mayster takowy, winien zwrocic otrzymanego Czeladnika, na żądanie, przeszłemu Maystrowi.

Oddział V.

O wyściciu Czeladnikow.

- 103 Mayster chcący odprawić Czeladnika, obowiązany dwa tygodnie wprzod mu wypowiedzieć.
- 104 Bez takiego wypowiedzenia Mayster Czeladnika natychmiast odprawić może.
- a Skoro ten, osobę albo Rodzinę tego nczynkiem albo słowami obraża.
  - b Gdy iest ciągle nieposłusznym, i opornym zleceniom Maystra.
  - c Gdy Zonę lub dzieci iego uwodzi:
  - d Za kradzież, i przeniwierstwo udowodnione.

- d Gdy nawyka bez wiedzy, i zezwolenia Maystra, nocą z domem przepędzać,
- f Za nie ostrożność z ogniem, gdy napomnienia o to dawane, są bezkutecznemi.
- 105 Równie Czeladnik opuścić może Maystra, byleby mu na dni 14 wypowiedział.
- 106 Mayster mecen nieprzyjąć wypowiedzenia, jeżeli dzień odejścia, wypada na Jar-mark wakny, bądź w dwa tygodnie przedtymże Jarmarkiem, albo Świętami wielkiemi.
- 107 Jeżeli Mayster dopuścił się skrzywdzenia Osoby Czeladnika, bez gwałtownego powodu, tenże opuścić natychmiast może.
- 108 Wychodzącego Czeladnika, Mayster w książce zakwitać, jak w Artykule 56 przepisano.
- 109 Udającemu się w dalszą wędrowkę Czeladnikowi, świadectwo jego roboty (Kondschafft) powrocone być nie może, przez Urząd Starszych, bez zezwolenia Maystra, u którego ostatnio zostawał. W przypadku jednak, gdyby Starsi przyczynę nie zezwolenia Maystra, za nie dostateczną uznali, wniosą Prezydentowi, który rzecz rozstrzygnie. ¶
- 110 Mayster pod własną odpowiedzialnością nie ma zezwolić na wydanie mu rzeczono-go świadectwa, skoro jest uwiadomiony o długach Czeladnika.
- 111 Owszem Urzędowi Starszych natychmiast donieść o tem obowiązany!
- 112 Gdy Mayster przeciw wyjeździ Czeladnika nie ma nic do nadmienienia; lub po u-przątnięciu zaszłej przeszkody, świadectwo roboty ma być powrocone Czeladnikowi. Na książce Rzemieślniczej zaś zaświadczy Urząd Starszych, ile czasu zostawał na miejscu, oraz jak się podług zaświadczenia Maystrow swych sprawował.
- 113 Za wydaniem mu świadectwa roboty, i książki Rzemieślniczej, Czeladnik natychmiast w podróż udać się powinien.
- 114 Jeżeli w tym przypadkowa zaydzie trudność, świadectwo swoje roboty, i Książkę Rzemieślniczą, powtórnie złożyć do Urzędu.
- 115 Gdy ani pierwszego, ani drugiego nie dopełni: na doniesienie Urzędu, za Włóczęgę pcezytany zostanie.

Oddział VI.

O Skrzynce Czeladniczej.

- 116 Czeladnicy mogą mieć Skrzynkę własną, z Dładek swych na wspólne potrzeby; oco bliwie dla wsparcia chorych lub podupadłych Czeladników.

Poboru jednak i użycia tego dojrzy Urząd Starszych.

T Y T U Ł IV.

O Maystrach.

- 118 Odtąd, ażeby zostać Maystrem, trzeba być wprzod uczniem, potem Czeladnikiem, i jako taki odbyć przepisane ata wprawy, i wędrowki. Poczem z Listem wyzwolenia i książką Rzemieślniczą, lub świadectwami roboty, też udowodniającemi, zgłosić się ma ochotnik do Urzędu Starszych,
- 119 Urząd ten, za przybraniem dwóch biegłych z Maystrów wyrażonych w Artykule 10, nakaze mu zrobienie Sztuk Mistrzowskiej, która pod dozorem Urzędu, bez czyjey bądź pomocy, ma być wykonaną.
- 120 Sztuka Mistrzowska zadawana jest z kilku szczegółów, naywięcey w Rzemiośle wyrabiających się.
- Nie należy nakazywać sztuk zbyt kosztownych, lub na które trudno znaleźć knpca.
- Prezydent Miasta Warszawy wyda bliższe w tey mierze przepisy, zastosowane do zwyczaju właściwego Kunsztu, lub Professyi, do których się Miasta inne stosować mają.
- 121 Też Urząd, z przybranemi Maystrami, sztukę zrobioną ściśle rozpozna.
- 122 Jeżeli większością zdań, sztuka za niedoskonałą będzie juznana. Urząd podającego się na Maysra dopoty odsunie, dopoki przez lepięy zrobioną sztukę nabycia dostateczney zdolności nie udowodni.
123. Kto do trzech razy nie doskonałą wystawia Sztukę, ma być na zewaze odsunięty.
- 124 Jeżeli Urząd Starszych, sztukę zrobioną odrzuca, obowiązkiem jest Urzędnika Muncypalnego, spisać wywod słowny powodow takowego odrzucenia.
- 125 Urzędnik ten przestrzegać winien, ażeby żadna nagana któraby z uporu lub chęć nieprawych zyskow wypływała, nie miała miejsca.
- 126 Odsunięty, ma prawo żądać od Prezydenta lub Burmistrza Miasta, ażeby powody tego Urzędownie były rozpoznane.
- 127 Prezydent lub Burmistrz, jeśli powody te wątpliwemi znajdzie, zdania innych biegłych zasięgnie, przy przełożeniu im tak sztuki Mistrzowskiej, jako i spisanego względu onęy wyvodu słownego.

128 Słowo sztuka Mistrzowska zostanie zrobioną i przyjętą, niezwłocznie i bez żadnych formalności. ma być w księgę Zgromadzenia, pod Tytułem Maystrów zapisany, za co opłaci najmniej 30, naywięcej 60 zł. do Kassy Mieyskiej, stosownie do bliższych ogólnych rozporządzeń miejscowey władzy.

129 Czeladnik nie będący w stanie złożenia Listu wyzwolenia, lecz któryby lat trzy iako Czeladnik pracował, i sztukę Mistrzowską zrobił, winien być na Maystra przyjęty.

130 Przechyły do innego Miasta Mayster i chcący tam osieść, zgłosi się o to do Urzędu Starszych.

Nowa jednak sztuka Mistrzowska od niego żadaną być nie może, jeżeli złoży przepisane poprzedniemi Artykułami świadectwa nauki, wprawy Czeladniczey i popisu na Maystra.

131 Cudzoziemcy Maystrowie do Kraiu przybywający, wolni są od wszelkich opłat. Czeladnicy zaś obcy, chcący zostać Maystrami, podlegają przepisom, iakie względem Maystrów są wydane.

Wyłączeni są jednak z pod tego obowiązku wszelcy Rzemieślnicy, którzyby Patent na sprawowanie Rzemiosła swego od wyższego Rządu otrzymali.

132 Nikomu pod żadnym pozorem przyjęcie na Maystra odmowiono być nie może, kto warunkom powyższym zadość uczyni.

T Y T U Ł V.

Przepisy ogólne.

133 Gdzie mniej jest iak dziesięciu Maystrów iednego Rzemiosła, Maystry ci do innego lub innych Miast dołączeni będą, dopoki w takowym Rzemieślnicznym okręgu uzupełniona liczba przepisanych Maystrów się nie znajdzie.

Między temi Kommissya Woiewodzka Starszych oznaczać będzie, i tym Burmistrza lub Urzędnika Mniocypalnego przyda; gdyby zaś dla niektórych Rzemiosł, liczba przepisana Maystrów w całym Obwodzie, lub nawet Woiewodztwie nie znajdowała się, na ten czas Kommissya Woiewodzka wyznaczyc z tey liczby, która się znajduie, iednego Starszego i iednego Podstarszego.

134 Wpływy wyżej oznaczone i kary porządkowe, do Skrzynki Rzemieślniczey w kasie Mieyskiej, na rzecz każdego Rzemiosła składane, na dobro tegeż Rzemiosła używa

ne, i w końcu Roku obrachowane będą; Urząd Starszych zaś Rachunek przetrzy zaświadczy.

- 135 Urząd ten składek żadnych na Maystrów naznaczać nie jest mocen.
- 136 Wolno jest Maystrom uchwalić, z zatwierdzeniem Prezydenta, lub Burmistrza, (w mniejszych miastach z w edzą Kommissarza Obwodowego,) między sobą składkę coroczną, na wsparcie Maystrom podupadłych, i Wdow lub dzieci pozostałych utworzyć w tym celu kasę, która pod dozorem Urzędu Starszych zosławać będzie. Składka ta przecie jest zupełnie dobrowolna, ani nowo wchodzących Uczniow, Czeladników i Maystrom, wiążyć nie może.
- 137 Pod karą eurową umawiać nie mają Maystry między sobą ceny wyrabianych przez siebie szczegółów.
- 138 Prezydent Miasta Warszawy, w innych zaś Miastach Kommissya Woiewodzka, zwolnić mogą w szczególnych przypadkach przepisy Artykuła 118 i następnych, względem Maystrom przepisane, gdzieby potrzeba lub użyteczność tego była uznana.
- W takim razie uwolnionemu wydać szeregowe pozwolenie, na mocy którego zarobno z Maystrami: przez Urząd Starszych przyjętemi, rzemiosło sprawować będzie.
- 139 Sprzedaż gotowej roboty, nikomu, ani w żadnym miejscu, bronioną być nie może.
- 140 Fabryki i Rękodzielnie założyć się mogące, nie są objęte temi przepisami, lecz Czeładź w nich pracująca w Książki Rzemieslnicze opatrzoną być powinna.
- Pozwolenia na nie, w Warszawie Prezydent, w innych Miastach, Kommissye Woiewodzkie wydawać mają.
- 141 Kary porządkowe nieinaczej, jak przez właściwy Sąd Policyny wymierzane będą, za wysłuchaniem w potrzebie Urzędu Starszych:
- 142 W tenże sposób, spory wszelkie, i o wynagrodzenie między Uczniami, Czeladnikami, i Maystrami przez Urząd Starszych nie załatwione, rozstrzygnie Sąd właściwy.
- 143 W rzeczach Policyni Rzemiosła dotyczących, Urząd Starszych wnioski swe czyni do Prezydenta lub Burmistrza Miasta.
- 144 Urząd Starszych, w potrzebie ma pieczę o dzieciach pozostałych Maystrom; aż do ich opatrzenia.

145 Wszelkie dawne przepisy i zwyczaje Cechowe. ilo urzędzeniu temu przeciwne, uchylają się.

146 Wolno jest Żydom przy zachowaniu powyższych przepisow, wszelkie Rzemiosła, i Fabryki po Miastach sprawować, byleby oraz zachowane były prawidła, i urządzenia Policyjne, im służące,

147 Ktokolwiek od wyższej Władzy Patent na nowe wynalazki lub wydoskonalenia użyjka, mocen będzie, w Królestwie Polskiem takowe na swój pożytek wykonywać, i nikt przez pna Patent jest wydany, nie może na Prawo jego natępować, ani teyże samey czynności sprawować, chybaży za innym do niego przydatkiem, lub udoskonaleniem, także dla siebie Patent od wyższy Władzy otrzymać
Uskutecznicie postanowienia tego Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Polcyi polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyney dnia 31 Grudnia 1816 Roku. —

(podpisano) ZAJĄCZEK
Minister Spraw Wewnętrznych i Polcyi (podpisano) T. Mostowski.
Radzca Sekretarz Stanu Generał Brygady (podpisano) Koscecki.
Zgodno z Oryginałem
Radzca Sekretarz Stanu Generał Brygady (podpisano.) Koscecki.

O B W I E S Z C Z E N I E

Pisarz Trybunału Cywilnego pierwszey Instancyi
Woiewodztwa Sandomierskiego.

Podaje do publiczney wiadomości, że Dom w Mieście Woiewodzkim Radomiu z wszelkim zabudowaniem do tegoż należącym pod Nrem 119 na Przedmieściu Lubelskiem położony swe mający, Sukcessorow po niegdy Franciszku Baytlihu pozostałych dziedziczny. Wskazytek Wyroku w Trybunale Cywilnym I-szey Instancyi Woiewodztwa Sandomierz z powodztwa JP Mikołaja Koisanowskiego przeciwko tymże Sukcessorom dnia 10 Października r 1817 wydanego, a dnia 6 Grudnia tegoż samego roku dołączonego, zostanie wypuszczony w dwuletnią Dzierżawę, czyli namien od dnia pierwszego Stycznia roku 1818 poczynającą się przed publiczną Licytacją przed Stanisławem Sieradzkim Assessorem przy swym Trybunale w mieyscu Sędziego delegowanym w dniu 23 Grudnia r. b. o godzinie Trzey po południu w Radomiu w Sal. Audyencyonalney Wydziału I. odbyć się mającą, a to na satysfakcyę Suomy Kapitałney 872 przowizyi i kosztow Wyrokiem wyż wspomnianym przysądzonych Chę Licytowania mający dowiedzieć się mogą o warunkach Licytacyi w Kancellaryi Trybunału Wydziału I. 3 u W. Piotra Wolkiego Pisarza Aktowego Woiewodztwa Sandomierskiego.

Działo się w Radomiu dnia 9 Grudnia 1817.

(podpisano)

Felix Jawornicki.